

НОРМАТИВНО–ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

З метою успішної боротьби з організованою злочинністю необхідно здійснити комплекс заходів організаційного, нормативно–правового, економічного, політичного, культурологічного характеру. Серед цих заходів особливе місце належить нормативно–правовому забезпеченню, що створює юридичну основу для цієї діяльності.

Останнім часом велике значення для розроблення національного законодавства у сфері боротьби з організованою злочинністю набувають міжнародно–правові акти, учасником яких стала Україна. Безумовно, намір входування України в Раду Європи стимулював розвиток національного законодавства в європейському напрямку, однак одним із головних стримуючих інтеграцію України в Європейське співтовариство факторів саме і є високий рівень організованої злочинності й корупції.

Тому боротьбу з організованою злочинністю, утвердження правопорядку в державі необхідно розглядати як надзвичайно актуальне загальнодержавне завдання великої політичної ваги, яке повинно реалізуватися через прийняття дієвих і ефективних нормативно–правових актів.

Тривалий час у незалежній Україні фактично єдиним спеціальним законом у боротьбі з організованою злочинністю був Закон України «Про організаційно–правові основи боротьби з організованою злочинністю» [1]. Цей Закон був одним із перших такої спрямованості законів у країнах колишнього Радянського Союзу. У ньому вперше дано визначення організованої злочинності і визначене коло спеціальних суб'єктів, що здійснюють функції по боротьбі з організованою злочинністю. Прийняття закону стало помітною подією не тільки в житті суспільства в цілому, але й у правотворчій діяльності Верховної Ради, адже вперше на такому високому офіційному рівні фактично було визнано існування організованої злочинності в Україні і необхідність боротьби з нею.

Прийняття в 1995 р. Закону України «Про боротьбу з корупцією» [2] розширило можливості впливу на соціальні фактори організованої злочинності, у числі яких корупція відіграє чи не одну з вирішальних ролей.

Важливим засобом боротьби з організованою злочинністю є новий Кримінальний кодекс України [3]. Прийняття Верховною Радою України нового Кримінального кодексу України являє собою не тільки один із важливих етапів інтеграції України в сучасний міжнародний правовий простір, але й значно розширило можливості превентивного впливу на організовану злочинність і її окремі форми, створило правові підстави для притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які беруть участь у створенні злочинних співтовариств. Зміст наведених нижче норм дає підставу стверджувати, що в Україні створена всеосяжна кримінально–правова база для комплексної системної протидії організованій злочинності.

Так, у ст. 28 КК України визначено поняття організованої групи (п.3) і злочинної організації (п.4). Здійснення злочину організованою групою як кваліфікуючу ознаку уведено в багато статей Особливої частини КК України. Одержала законодавче закріплення норма про кримінальну відповідальність за створення злочинної організації (ст. 255 КК України). Відповідно до цієї статті, криміналізована діяльність по створенню злочинної організації з метою здійснення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, керівництво такою організацією й участь у ній або участь у злочинах, скоєних такою організацією. Установлено кримінальну відповідальність за організацію, керівництво або сприяння зустрічі (сходці) представників злочинних організацій або організованих груп для розробки планів і умов спільного скоєння злочинів, матеріального забезпечення злочинної діяльності або координації дій об'єднань злочинних організацій чи організованих груп. Незважаючи на труднощі, пов'язані з застосуванням даних норм на практиці, їх введення дозволяє диференціювати участь тих чи інших осіб у діяльності злочинного співтовариства й індивідуалізувати кримінальну відповідальність.

Крім цих норм, у кримінальному законі містяться статті, що передбачають відповідальність за дії, що сприяють чи створюють сприятливі умови для організованої злочинної діяльності. Так, ст.256 КК України встановлює кримінальну відповідальність за сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності. У ст. 260 КК України криміналізована діяльність по створенню непередбачених законом воєнізованих або збройних формувань. У ст.261 КК України встановлена відповідальність за напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення. У ст.257 КК України передбачена кримінальна відповідальність за організацію озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а також участь у такій банді або вчинюваному неї нападі. Можна назвати й інші кримінально-правові норми, що перешкоджають виникненню і діяльності організованих злочинних груп чи злочинних організацій.

Відомо, що функціонування організованої злочинності засновано на значних фінансових ресурсах. Одним із каналів надходження грошових і інших матеріальних коштів є відмивання злочинних доходів, реінвестиція їх у легальну економіку і наступне використання в злочинних цілях. Уведення норми (ст.209) в чинний Кримінальний кодекс України має особливе превентивне значення і є важливим кроком до приведенню національного законодавства у відповідність з Конвенцією Ради Європи «Про відмивання, розшук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом» (1990 р.), ратифікованою Україною ще 17 грудня 1997 р. [4].

Уперше за всю історію вітчизняного кримінального права у Кримінальному кодексі України містяться норми, що регулюють порядок звільнення від кримінальної відповідальності або притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які виконували спеціальні завдання по попередженню або розкриттю злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст.43, ч.2 ст.255).

Особливої уваги заслуговує проблема правового регулювання протидії транснаціональній організованій злочинності. У зв'язку з прийняттям Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності (прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 р.) кожна держава-учасник зобов'язана вжити законодавчих заходів щодо криміналізації діянь, передбачених у ст. 5 даної Конвенції. Велика частина з перерахованих у цій статті діянь передбачена чинним кримінальним законодавством України. Згідно зі ст. 6 даної конвенції (за аналогією з Конвенцією Ради Європи «Про відмивання, розшук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом»), необхідна криміналізація дій, пов'язаних з відмиванням доходів, зазначених у цій статті. Крім того, конвенція вимагає, щоб були здійснені заходи для боротьби з відмиванням коштів шляхом встановлення внутрішнього режиму регулювання і нагляду щодо банків і небанківських фінансових установ, а також інших органів, що є особливо уразливими з погляду відмивання коштів. Визначається, що правоохоронні й інші органи, що ведуть боротьбу з відмиванням коштів, повинні мати можливість здійснювати співробітництво й обмін інформацією на національному і міжнародному рівнях, для чого необхідно створювати відповідну правову базу.

З огляду на прийняття Верховною Радою Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» [5], установлення відповідальності не тільки за дії, пов'язані з відмиванням доходів, але й за невиконання вимог цього закону, є всі підстави вважати, що Україна виконала узяті на себе в цій частині зобов'язання.

Потребують суттєвого доповнення і змін положення Кримінально-процесуального кодексу (КПК) України, які регламентують підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності [6].

Передусім ідеться про те, що нині вже кілька норм чинного законодавства (ст.43; ч.2 ст.255 КК України; ст.14 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю») передбачають можливість звільнення під кримінальної відповідальності особи, «яка відповідно до закону виконувала спеціальне завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації», або особи, «якщо вона добровільно заявила про створення злочинної організації або участь у ній та активно сприяла її розкриттю», або «учасника організованого злочинного угруповання, якщо він у процесі оперативного-розшукової діяльності, попереднього розслідування чи судового розгляду справ сприяє викриттю організованих злочинних угруповань та вчинених ними злочинів, притягненню винних до відповідальності, відшкодуванню шкоди фізичним та юридичним особам і державі».

Проте ані чинним КПК України, ані іншими законами не передбачено саме порядку звільнення таких осіб від кримінальної відповідальності, не кажучи вже про його механізм (тобто про особливості проведення досудового слідства у кримінальних справах стосовно останніх та їх розгляду в судах).

За таких обставин спеціальні підрозділи БОЗ та органи досудового слідства фактично позбавляються можливості використовувати вказані положення закону для викриття та знешкодження організованих злочинних груп або злочинних організацій за допомогою осіб, які входили до їх складу та виявили бажання «активно сприяти їх розкриттю» або просто «сприяти викриттю... вчинених ними злочинів, притягненню винних до відповідальності».

Тому не випадково, що за весь час дії Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» положення ст. 14 жодного разу не використовувалися на практиці [7, с.6–10]. Це ж, на наш погляд, чекає й на реальне застосування положень ст. 43 та ч. 2 ст. 255 КК України, якщо не внести зміни і доповнення до КПК України.

У боротьбі з організованою злочинністю, та й в цілому в боротьбі зі злочинністю, залишається проблематичним відшкодування потерпілому шкоди, заподіяної злочинцем. Не випадково в Положенні про ГУБОЗ МВС України серед основних завдань ГУБОЗ визначається «Забезпечення відшкодування шкоди, завданої діяльністю організованих злочинних угруповань, корупційними діяннями державі, а також фізичним і юридичним особам». Останнім часом зменшилось застосування до засуджених додаткових мір покарання у вигляді конфіскації майна, не дивлячись на те, що норми кримінального і кримінально-процесуального права щодо відшкодування збитків потерпілому для суду мають вирішальне значення. Так, Кримінально-процесуальний кодекс України визначає, що потерпілий – це особа, якій злочинцем заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду (ст.49 КПК).

Однак ця норма виключає з кола потерпілих особу, щодо якої небезпечне діяння вчинено неосудною особою, оскільки злочин – це протиправне, винне і каране діяння. Неосудна особа покаранню не підлягає. Проте діяннями неосудного також заподіюється шкода особі (моральна, фізична, майнова), і вона майже завжди заінтересована в розкритті діяння, відшкодування шкоди і використанні для цього процесуальних прав.

Звідси, на наш погляд, потребує уточнення у КПК України поняття нормативно-правового визначення потерпілого. Потерпілим має визнаватися особа, якій злочинцем чи іншим суспільно небезпечним діянням заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду.

Отже, вимоги ст. 3 Конституції про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, повинні бути відтворені в завданнях кримінального судочинства в частині не тільки охорони загальних прав та законних інтересів осіб, а й осіб, які потерпіли від злочинного посягання, забезпечення відшкодування збитків, завданих злочинцем і виконанню вироку в частині конфіскації майна.

У зв'язку з цим, не можна не погодитися з тими вченими (М.Й. Коржанський, П.А. Воробей, В.М. Щупаковський), які в кримінальному законодавстві визначають принцип «повного відшкодування заподіяної шкоди» [8, с.114]. Безумовно, вони мають рацію в тому, що цей принцип повною мірою впливає із загальних завдань права і засад співжиття людей, які вимагають захисту і поновлення права, відшкодування всіх збитків та за-

подіяної шкоди. Адже відсутність у кримінальному законі таких норм захисту свідчить про каральне, а не захисне призначення норм права. Наша позиція збігається з думками цих вчених у тому, що концепція кримінального закону – це концепція захисту, заміни карної функції кримінального закону функцією захисту потерпілого, функцією поновлення порушених злочином прав, свобод і інтересів особи. На наш погляд, законодавцю необхідно більш серйозно ставитися до позицій вчених–юристів про те, щоб учинення будь–якого злочину було невігідним, розширити штрафні міри покарання, запровадити для засуджених суспільно корисні роботи та інші альтернативні види покарання.

Ми доходимо висновку про те, що необхідно передбачити у КПК України положення – майнова шкода, заподіяна потерпілому, повинна відшкодуватися за рахунок держави у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Для цього має бути створений спеціальний Державний фонд. Відшкодування витрат державі у таких випадках суд може покласти на засудженого, винного у заподіянні злочину чи іншого суспільно небезпечного діяння.

Беручи до уваги те, що Україна згідно зі ст.1 Конституції є правовою державою, яка гарантує права і свободи людини й громадянина, у сфері кримінального судочинства особливо важливого значення в боротьбі з організованою злочинністю набувають питання забезпечення захисту осіб, які здійснюють оперативно–розшукову діяльність, кримінальний процес, потерпілих, свідків та інших учасників кримінального процесу від злочинних посягань у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Як свідчить статистика, за останнє десятиріччя спостерігається значне збільшення вбивств на замовлення, посягань на житло і майно працівників правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю. Тому законодавець був вимушений прийняти спеціальний Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р. [9].

На перший погляд, норми цього закону є прогресивними і дійсно направлені на захист працівників правоохоронних органів від злочинних угруповань. Проте ми можемо стверджувати, що відповідні норми цього закону не працюють і працювати не будуть без відповідного організаційно–матеріального їх забезпечення.

По–перше, видно, що система захисту покладена не на державу в особі спеціальних органів, які б здійснювали заходи забезпечення загальної безпеки усіх працівників, що перелічені в законі, а на самі правоохоронні органи, співробітники яких потребують захисту. Пригадується крилатий вислів: «Рятування потопуючих – справа рук самих потопуючих».

По–друге, стійка тенденція відсутності коштів, механізму реалізації правових норм виключає ряд спеціальних заходів забезпечення безпеки таких, наприклад, як зміна зовнішності, переселення в інше місце проживання тощо.

По–третє, відсутність професійно спеціально підготовлених для захисту працівників, які б належним чином могли забезпечити відповідний захист.

Розв'язання проблеми бачиться в конкретизації загального обов'язку держави сприянню розвитку захисно-правових і процесуальних процедур (механізму) захисту працівників суду і правоохоронних органів (працівників спеціальних підрозділів БОЗ) від посягань на життя, здоров'я, житло і майно зазначених осіб.

За останні роки у кримінальному судочинстві виникли проблеми з належною участю учасників процесу при розслідуванні злочинів та розгляді кримінальних справ у суді. Дедалі більше спостерігається вплив кримінальних структур на свідків злочину, потерпілих, понятих, спеціалістів та інших учасників кримінального процесу. З боку кримінальних угруповань застосовуються злочинні дії щодо учасників – підкуп, шантаж, залякування, фізичний та психологічний примус, вбивства на замовлення тощо.

Спеціальне дослідження, яке провів С.М. Стахівський [10, с.39–42], підтверджує наші висновки в тому, що досить поширеною причиною, які породжує виникнення неправдивих показань свідків, є вплив на них зацікавлених осіб; 27,5 % засуджених за дачу завідомо неправдивих показань вказали, що дали такі показання, враховуючи прохання обвинувачених та їх родичів, ще 8,7 % – після погроз названих осіб. Нерідко залишаються без реагування випадки спонукання свідків різними особами до давання неправдивих показань.

Набули масового розповсюдження вбивства на замовлення осіб, які виступали свідками на попередньому слідстві або брали участь в оперативно-розшуковій діяльності, інших правоохоронних заходах.

Захист від злочинних посягань осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, регламентується Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [11], а також тих, які брали участь у виявленні, попередженні, припиненні, розкритті або розслідуванні злочинів, а також у судовому розгляді кримінальних справ. Право на забезпечення безпеки шляхом застосування заходів, за наявності відповідних підстав мають: а) особа, яка заявила до правоохоронного органу про злочин або в іншій формі брала участь чи сприяла у виявленні, попередженні, припиненні і розкритті злочину; б) потерпілий та його представник у кримінальній справі; в) підозрюваний, обвинувачений, захисники і законні представники у справі про відшкодування шкоди, завданої злочинцем; д) свідок; е) експерт, спеціаліст, перекладач і понятий; є) члени сімей та близькі родичі перерахованих осіб, якщо шляхом погроз або інших протиправних дій щодо них робляться спроби вплинути на учасників кримінального судочинства.

Слід зауважити, що цей закон вперше розширив гарантії державного захисту учасників кримінального судочинства. На відміну від кримінально-процесуального законодавства, яке регулює функцію захисту від обвинувачення, захисту майнових та інших суб'єктивних прав, залежно від індивідуального статусу особи в кримінальному судочинстві, цитований закон захищає духовні, матеріальні і особисті інтереси учасників процесу, їх життя, здоров'я, житло і майно від злочинних посягань. Окрім учасників кримінального судочинства право на захист мають також члени їх сімей та близькі родичі.

Новелою цього закону є також те, що безпека осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, забезпечується і заходами оперативно-розшукового характеру.

Враховуючи те, що організована злочинність стрімко розвивається і удосконалює свою діяльність, нормативно-правове регулювання не може бути старим, консервативним, воно повинне відповідати вимогам сьогодення, встановлювати оптимальні межі втручання спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю в діяльність об'єктів управління, регулювати правовідносини з юридичними та фізичними особами, визначати межі втручання в життя людей, забезпечувати правоохоронний вплив на суспільні відносини і тим самим забезпечувати контроль над організованою злочинністю, її локалізацію, нейтралізацію, ліквідацію, усунення причин і умов існування організованої злочинності.

Таким чином слід підкреслити, що боротьба з організованою злочинністю регулюється широким масивом різних за характером, юридичною природою і формою нормативно-правових актів, без яких неможливо виконувати поставлені завдання. Перш за все, це Конституція України, Закони України: «Про міліцію»; «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»; «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»; «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів»; «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними»; «Про боротьбу з корупцією»; «Про оперативно-розшукову діяльність»; «Про забезпечення осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»; «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», Кримінальний і Кримінально-процесуальний кодекси України та ряд інших законодавчих актів.

Відповідно до Конституції України та на підставі законів видаються укази Президента і постанови Кабінету міністрів України. Серед них: Указ Президента України від 31.01.1996 р. №102/96 «Про заходи щодо вдосконалення діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю» із змінами, внесеними згідно з Указом Президента; Указ Президента України від 18.02.2002 р. №143 «Про заходи щодо подальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян»; Указ Президента України від 25.12.2000 р. № 1375/2000 «Про затвердження Комплексної програми профілактики злочинності на 2001–2005 роки»; Указ Президента України від 24.04.1998 р. № 367/98 «Про затвердження Концепції боротьби з корупцією на 1998–2005 рр.»; «Указ Президента України від 18.01.2001 р. № 22/2001 «Про затвердження Програми боротьби з нелегальною міграцією на 2001–2004 роки»; Постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.1997 р. №1/3–25дк «Про затвердження Програми боротьби з незаконним обігом вогнепальної зброї, вибухових пристроїв та ядерних речовин»; Постанова Кабінету міністрів України від 25.09.1999 р. № 1768 «Про затвердження Програми запобігання торгівлі жінками» та ряд інших.

Внутрішні питання щодо боротьби з організованою злочинністю регулюються відомчими наказами, розпорядженнями, вказівками, інструкція-

ми. Вони можуть мати нормативний і індивідуальний характер. Перш за все, це Накази МВС України: №577–92 р. «Про організацію виконання Розпорядження Президента України від 28.09.1992 р. «Про додаткові заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні»; № 495–99 р. «Про затвердження Настанови з організації роботи органів внутрішніх справ»; № 459–2000 р. «Про затвердження Положення про критерії оцінки результатів діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ»; № 588–93 р. «Про практичні заходи для виконання Закону України «Про організаційно–правові основи боротьби з організованою злочинністю» і постанови Верховної Ради України про введення його в дію»; № 365дск–95 р. «Про затвердження Інструкції по організації і здійсненню органами внутрішніх справ боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів»; №160–96 р. «Про додаткові заходи щодо виконання Законів України «Про боротьбу з корупцією» та «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про корупцію»; № 701–93 р. «Про організацію роботи ОВС по розкриттю злочинів»; № 854–01 р. «Про затвердження Інструкції «Про порядок здійснення контролю ГУБОЗ за виявленням та припиненням злочинної діяльності стійких ОЗГ, об'єктів їх економічної основи, кримінальних авторитетів, «злочинців у законі», «кілерів»; № 703дск–02 р. «Про затвердження Інструкції з організації роботи, взаємодії органів внутрішніх справ та галузевих служб у виявленні, поставленні на облік, документуванні та знешкодуванні організованих злочинних груп і злочинних організацій, їх лідерів, активних учасників та оперативного супроводження порушених відносно них кримінальних справ»; № 318дск–01 р. «Про затвердження Положення про Головне управління по боротьбі з організованою злочинністю МВС України»; спільний наказ МВС та ДПА № 658/475–99 р. «Про взаємодію МВС та ДПА стосовно розшуку осіб, які переходять від слідства та суду»; спільний наказ МВС та СБУ 26/112–01 «Про внесення доповнень до Інструкції про порядок взаємодії спеціальних підрозділів СБУ та МВС при здійсненні спеціальних заходів по забезпеченню безпеки учасників кримінального судочинства, працівників суду та правоохоронних органів, членів їх сімей та близьких родичів»; спільний наказ МВС, СБУ та ДПА № 1065/307/482–01 р. «Про затвердження Інструкції про порядок проведення оперативної закупки та контрольованих поставок предметів, товарів та речовин, у т.ч. заборонених до обігу у фізичних та юридичних осіб, незалежно від форм власності» та ряд інших.

Розглядаючи питання нормативно–правового забезпечення боротьби з організованою злочинністю, слід звернути увагу на те, що Верховна Рада України як законодавчий орган в останні роки помітно активізувала роботу в цьому напрямку і зуміла в цілому створити нормативно–правову базу, що в основному відповідає міжнародним вимогам. Разом із тим очевидно, що така правотворча робота має потребу в системному підході, що враховує не тільки характер і тенденції розвитку організованої злочинності, але принципи і традиції національного права.

Заслугує на увагу і те, що керівництво Верховної Ради України та її профільних комітетів ініціювали створення робочої групи з представників усіх зацікавлених відомств для розроблення пакету нових законів щодо боротьби з організованою злочинністю.

При цьому слід зазначити, що така робота повинна здійснюватися одночасно з внесенням змін до всіх інших законів, що регламентують як порядок проведення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудовою слідства, так і основні засади функціонування державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю.

Це дозволить не тільки чітко визначити коло правоохоронних та інших державних органів, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю, їхні права та обов'язки, а й уникнути зайвого дублювання та паралелізму в їхній роботі, що, як свідчать результати дослідження, на жаль, нерідко трапляються.

Список літератури: 1. Закон України «Про організаційно-правові засади боротьби з організованою злочинністю» // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 35. Ст. 358. (із змінами та доповненнями). 2. Закон України «Про боротьбу з корупцією» // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 34. Ст. 266 (із змінами та доповненнями). 3. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131. 4. Конвенція Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом» / Електронна база законодавства. 5. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 1. Ст. 2. 6. Кримінально-процесуальний кодекс України // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 9. 7. Медведько О. Боротьба з організованою злочинністю та корупцією: проблеми та законодавче забезпечення // Вісник Прокуратури. 2002. № 5. 8. Воробей П.А., Коржанський М.Й., Шупаковський В.М. Завдання і дія кримінального закону. К., 1997. 9. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»// Відомості Верховної Ради України. 1994. №11. Ст. 50. 10. Стахівський С. Відповідальність свідка у кримінальному процесі // Право України. К., 1997. № 2.

Надійшла до редколегії 04.06.03